

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 391

Maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL5-sopimuksen lähtökohdat ja alustavat tavoitteet (kehittämiskokousasia)

TRE:4511/00.01.03/2023

Valmistelija / lisätiedot:
Mikko Nurminen

Valmistelijan yhteystiedot

Suunnittelujohtaja Jukka Lindfors, puh. 050 559 4139, etunimi.sukunimi@tampere.

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL5-sopimuksen lähtökohdat ja alustavat tavoitteet merkitään tiedoksi.

Kokouskäsitely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden johtaja Mikko Nurmiselle, kiinteistöjohtaja Virpi Ekholmille, joukkoliikennejohtaja Mika Periviidalle sekä yleiskaavapäällikkö Pia Hastiolle. He olivat läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana.

Perustelut

MAL-neuvottelut käynnistyivät valtakunnallisella aloitustilaisuudella 5.9.2023 valtion ja seitsemän MAL-seudun kesken. Tampereen seudun MAL-seurantakokous ja aloituskeskustelu uudesta sopimuskierrroksesta pidettiin 6.9.2023. Seuraavat neuvottelut on sovittu ajankohtiin lokakuulle 2023-helmikuulle 2024. Valtio tavoittelee alustavasti sopimusten valmistumista keväällä 2024 ja allekirjoituksia kesällä 2024. Kuuden suurimman kaupungin pormestarit ja kaupunginjohtajat lähettivät 18.9.2023 ympäristöministeri Kai Mykkäselälle kirjeen, jossa toivovat em. aikataulun kiirehtimistä.

Vuonna 2020 hyväksytty nykyinen MAL-sopimus laadittiin 12-vuotisena ja se on voimassa 31.12.2031 saakka. Sopimusasiakirjan mukaan "Sopimus päivitetään vuoden 2023 loppuun mennessä siten, että sopimuksen tavoitetila ja toimenpidepolku tarkistetaan ja täsmennetään suhteessa kansainvälisiin, kansallisiin ja seudullisiin tavoitteisiin. Samalla sovitaan vuosille 2024–2027 ajoittuvista konkreettisista toimenpiteistä."

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

MAL-sopimus 2020-2023, sen seurantaraportti sekä Rakennesuunnitelma 2040+ luonnos antavat Tampereen kaupunkiseudulle hyvät lähtökohdat käynnistetyille neuvotteluille. Seutu on menestyksekkäästi toimeenpannut edellisen sopimuksen kirjaukset, parantanut seudullista tietopohjaa sekä vahvistanut yhteistä tahtotilaa tuoreella strategialla ja rakennesuunnitelman päivityksellä. Kaupunkiseudun tavoitteita ja odotuksia tulee kuitenkin tarkentaa lyhyemmälle aikajänteelle eli neljän vuoden toimenpiteiksi. Toimenpiteitä tulee varautua myös priorisoimaan johtuen valtion talouskehuksesta ja sopimusalueiden lisääntymisestä.

Seudun kasvu- ja asuntotuotantotavoite johdetaan asuntopoliittisen ohjelman (v. 2020) mukaisesta väestösuunnitteesta. Sen mukaan seutu kasvaa nykyisestä asukasmäärästä noin 70 000 asukkaalla vuoteen 2040 mennessä. Väestönkasvun pohjalta laadittu asuntotuotantotavoite on 46 900 asuntoa vuoden 2023 alusta vuoteen 2040 mennessä. Tämän kasvun kuntien pitää minimissään pystyä mahdollistamaan. Tuotanto kohdennetaan rakenteeseen vyöhykekohtaisten periaatteiden mukaisesti. Kasvusta 80 prosenttia kohdentuu ns. merkittävän kasvun vyöhykkeelle yhdyskuntarakennetta eheyttämään. Kohtuuhintaisen asuntotuotannon tukeminen on tärkeää työvoiman saatavuuden ja segregaaation ehkäisyn näkökulmasta. Valtion tukemaa asuntotuotantoa tarvitaan seudulle myös talouden vastasyklisensä toimenä. Kohtuuhintaisen asuntotuotannon osuus on seutasolla 25 prosenttia kuntien asuntotuotantotavoitteesta. Vuosina 2020-2022 kohtuuhintaisia asuntoja rakennettiin kaupunkiseudulle 3 100 kappaletta. ARA-rahoituksen hyödyntämistä keskustojen ja joukkoliikennevyöhykkeen täydennysrakentamisalueilla tulee parantaa. Edellisessä MAL-sopimuksessa Tampereen seudulle myönnettiin myös ARAn käynnistysavustusta ja infra-avustusta.

Yhdysrakenteen eheyttämisen lisäksi kaupunkiseudun tavoitteena on asuinympäristön laadun ja vehreyden lisääminen. Toimenpiteenä on käynnistää sinivihherstrategian laadinta viherrakenteen vaalimiseksi. Myös kuntien keskustojen kehittäminen jatkuu painopisteenä. Asuinalueiden eriytymisen ja segregaaation ehkäisyyn on myös hyvä seudullinen tietopohja. Kansainvälistymisen osalta maankäyttöön ja liikenteeseen liittyvä tavoite on seudullisten (rajattomien) yritysalueiden kehittäminen erityisesti tilaa vaativien puhtaan siirtymän teollisuuden tarpeisiin. Asiasta on hyvät taustaselvitykset. Myös vanhojen yritysalueiden uudistaminen on ajankohtaista. Toimenpiteenä on mm. kuntien välisten toimintamallien, kaavoitus- ja lupaprosessien kehittäminen sekä elinkeinotyön ja maankäytön suunnittelun parempi kytkentä. Myös energian seudullinen tilannekuva on tunnistettu puuttuvan.

Kaupunkiseudulla on selvitysten ja suunnitelmien kautta hyvä tietopohja liikennejärjestelmän strategisista hankkeista. Uudet tarpeet liittyvät lähinnä EU:n velvoittamaan SUMP (kestävän kaupunkiliikunnan suunnitelma) laadintaan. Seutu odottaa valtiolta tukea raitiotiejärjestelmän laajentamisen lisäksi lähijunaliikenteen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

kehittämiseen ja uudistukseen valmistautumiseen ja kestävän liikkumisen toimeenpanoon. Lisäksi seudun tarpeisiin liittyvät elinkeinoelämän vaatiman logistiikan kehittäminen sekä puhtaiden käyttövoimien jakeluverkoston edistäminen. Liikenteen tiekarttoja tulee toimeenpanna mm. kävelyn ja pyöräilyn ja lähijunaliikenteen liikennöinnin osalta. Seudullisia selvitystarpeita voidaan lisäksi tunnistaa mm. sisävesiliikenteen rooli ja kytkytyminen sinivihherstrategiaan, varautuminen ilmastonmuutokseen liikennejärjestelmän osalta, sosiaalisen kestävyuden vahvistaminen (liikenneköyhyys, liikkumattomuus, terveellisyys, turvallisuus, tasa-arvo) ja liikennejärjestelmän rooli huoltovarmuudessa ja turvallisuudessa.

Keskeiset seudullisesti merkittävät kehittämishankkeet ovat

1. Raitiotie: Pirkkala-Linnainmaa raitiotien toteuttaminen. Valtion tukipäätös on määritetty Tampereella ja Pirkkalassa toteutuspäätöksen tekemisen edellytykseksi; Jo toteutuneiden suunnittelukustannusten ja jatkosuunnittelun valtio-osuudet: Pirkkala-Linnainmaa, Lielähti-Ylöjärvi; Valtion sitoutuminen pitkäjänteiseen raitiotiekehittämiseen
2. Lähijunaliikenne: Ensivaiheen seisakkeiden suunnittelu ja toteuttaminen (Sääksjärvi, Ruutana, Epilä, Messukylä, Ylöjärven keskusta); toisen vaiheen seisakkeiden suunnittelu; Oriveden radan sähköistys sekä lähijunaliikenteen edellyttämä raidekehitys ja soveltaminen kaukojunaliikenteeseen
3. Tie- ja katuinfra: Vaitinaron liittymä Hiedanrannan kehittämisen mahdollistamiseksi; runkobussilinjaston yleissuunnitelma, kehityskohteet sekä -pilotit - Kehä II -kehittämissuunnittelu elinkeinoelämän tarpeisiin
4. Liityntäpysäköinti: - Idän suunta: Teiskontien-Heikkilänkadun liityntäpysäköinti - Lännen suunta: Teivo-Mäkkylä, Soppeenmäki - Etelän suunta: Lahdesjärvi, Lempäälän keskusta
5. Pyöräliikenteen infra: pääverkon hankkeet ja pysäköinti Keskustojen kävely ja pysäköinti-infra Liikenteen hallinnan ja teknologian hyödyntämisen infra
6. Valtakunnallisesti merkittävät hankkeet - MAL-sopimuksen suhde valtiollisiin prosesseihin ja hankkeisiin: Järjestelyratapihan siirron suunnittelu; Pääradan ja muiden ratasuuntien kehittäminen; Päätieverkon kehittäminen sisältäen suunnittelun (Vt9, Vt12, Vt3); Lentoliikenteen kehittäminen

Edellä esitetyt hankkeet on alustavasti tunnistettu kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyössä sekä rakennesuunnitelman valmistelussa. MAL-sopimuksen kautta rahoitettavat kohteet tulee edelleen tarkentaa ja priorisoida. Tavoitteena on, että seutu saisi sopimuksen kautta myös pieniin ja keskisuuriin hankkeisiin valtionrahoitusta allokoitavaksi seudullisessa yhteistyössä. Seudullinen tietopohja on esille otetuissa teemoissa hyvällä tasolla.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Hankkeiden lisäksi seudullisen liikennejärjestelmä tarvitsee muuta tukea kuten joukkoliikenteen tukea, tukea liikennejärjestelmätyn kehittämiseen sekä tukea operatiivisen yhteistyön kehittämiseen.

Edellä kuvatut lähtökohdat ja alustavat tavoitteet ovat syntyneet MAL4-sopimuksen ja valmisteilla olevan rakennesuunnitelmantyn pohjalta. Seuraavassa kuvattujen hallitusohjelmasisältöjen ja valtion budjettipäätösten pohjalta tavoitteita tulee edelleen priorisoida ja tarkentaa.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman määräaikaaisessa investointiohjelmassa on allakoitu yhteensä 797 milj. euroa MAL-sopimusten ja kehittämismomentin infrahankkeille. Toistaiseksi ei ole tietoa siitä, mikä osa rahoituksesta allokoidaan MAL-sopimukseen ja miten rahoitus jakautuu MAL-sopimuseutujen kesken. Myöskään ei ole tietoa siitä, miten joukkoliikennetuki kirjataan MAL-sopimukseen ja miten rahoitus jakautuu MAL-sopimuseutujen kesken. Vaikka Tampereen kaupunkiseudulla voidaan tunnistaa vahvat perusteet edellä esitetyt listan toimeenpanemiseksi, on todennäköistä, että kaikkia tavoiteltuja toimenpiteitä ei saada sisällytetyksi tulevaan MAL-sopimukseen. Siten kaupunkiseudulla ja Tampereella on perusteltua käydä priorisointikeskustelua mitä MAL-sopimukselta vuosille 2024-2027 erityisesti odotetaan.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmätyn päivittäminen käynnistetään syksyllä. Seudun on tärkeää resursoida osallistumista ko. prosessiin. Liikenne12-suunnitelman avulla linjataan valtakunnan liikennepolitiikkaa ja kansallisesti merkittävien teemojen kehittämistä. Väyläverkon investointi- ja suunnitteluohjelma ovat välineitä valtakunnallisen verkon hankkeiden edistämiseksi, kun taas MAL-sopimukset ovat työkalu ensisijaisesti kaupunkiseutujen sisäisen liikennejärjestelmän ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi.

Tiedoksi

Jukka Lindfors, Mikko Nurminen, Reija Linnamaa, Päivi Nurminen
/Tampereen kaupunkiseutu

Liitteet

1 Khkeko 25.9.2023 Tampereen kaupunkiseudun lähtökohdat MAL-sopimusneuvotteluihin 2024-2027

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja yleisesti nähtäville 3.10.2023 www.tampere.fi

Päätös on annettu tiedoksi sähköisesti 4.10.2023.

Tampere
04.10.2023

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Elina Nikkilä
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§391

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)